

LV

LV

LV

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 16.2.2009
COM(2009) 76 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI

par apspriežu uzsākšanu ar Gvineju, piemērojot Kotonū nolīguma 96. pantu

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI

par apspriežu uzsākšanu ar Gvineju, piemērojot Kotonū nolīguma 96. pantu

1. PRIEKŠVĒSTURE

Ņemot vērā demokrātijas un tiesiskuma situācijas pasliktināšanos Gvinejā, Eiropas Savienība 2004. gada 20. martā uzsāka apspriedes saskaņā ar Kotonū nolīguma 96. pantu. Šīs apspriedes pabeidza 2005. gada 14. aprīlī, un to rezultātā Gvineja uzņēmās vairākas saistības. Šo saistību īstenošanas periodā uzsāka politisko dialogu un veica uzraudzības apmeklējumus. Šo sākotnēji noteikto 3 gadu periodu pagarināja līdz 4 gadiem (līdz 2009. gada 14. aprīlim), jo tika aizkavēta parlamenta vēlēšanu rīkošana, kas bija vissvarīgākā no saistībām (citas saistības tika uzskatītas par izpildītām pieņemamā līmenī).

Dažas stundas pēc tam, kad 2008. gada 23. decembrī paziņoja par prezidenta *Conté* nāvi un par valsts vadītāja amata pagaidu izpildītāju iecēla Nacionālās asamblejas priekšsēdētāju *Abouabacar Somparé*, hunta, kura veidoja Valsts miera un attīstības padomi (*Conseil National pour la Démocratie et le Développement (CNDD)*) un kuras sastāvā bija 26 virsnieki un 6 civilpersonas, veica militāro apvērsumu. *CNDD* paziņoja par konstitūcijas un arodbiedrību darbību un politisko darbību apturēšanu, kā arī par republikas iestāžu likvidāciju. Pēc tam tā ieviesa ārkārtas režīmu, lai līdz pagaidu valdības izveidei nodrošinātu valsts pārvaldi. Savu galveno mērķi *CNDD* izveidoja militārajā nometnē *Alpha Yaya Konkari* un par prezidentu izraudzījās kapteini *Moussa Dadis Camara*, kurš sevi pasludināja par republikas prezidentu. Kā pamatojumu valsts apvērsumam *CNDD* minēja sabiedrisko līdzekļu piesavināšanu, plaši izplatīto korupciju, valdības un Nacionālās asamblejas leģitimitātes trūkumu, valdības sistēmā iedibināto nesodāmību un anarhiju valsts aparātā, kas valsti noveda katastrofālā situācijā. Atbildību par to *CNDD* piedēvēja *Souaré* valdības locekļiem un republikas iestādēm. Ņemot vērā plaši izplatīto vēlmi pārtraukt *Conté* režīmu un bailes par valsts destabilizāciju, *CNDD* saņēma Gvinejas sabiedrības atbalstu, tostarp no galveno politisko partiju vadītāju, arodbiedrību un pilsoniskās sabiedrības puses.

Pēc valsts apvērsuma tika pārstrukturizēta armija, jo īpaši, atvaļinot ģenerāļus. *CNDD* paziņoja par nodomu pirms 2010. gada rīkot prezidenta un parlamenta vēlēšanas un aicināja politiskās partijas un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus iesniegt priekšlikumus miermīlīgai pārejai uz konstitucionālu un demokrātisku režīmu. Tie iesniedza priekšlikumus par orientējošiem plāniem, lai rīkotu vēlēšanas līdz 2009. gada beigām.

Lai izveidotu pagaidu valdību, *CNDD* priekšsēdētājs 2008. gada 31. decembrī premjerministra amatā iecēla starptautiskas bankas augsta ranga pārstāvi *Kabiné Komara*. Iepriekš jau bija provizoriski izvirzīti 3 ministri — ģenerālis *Toto Camara* (drošības un civilās aizsardzības ministrs), pulkvedis *Sékouba Konaté* (aizsardzības ministrs) un kapteinis *Claude Pivi*¹ (prezidenta drošības lietu ministrs). Šie trīs cilvēki, kā arī *CNDD* priekšsēdētājs, šķiet, ir *CNDD* spēcīgās personības. Premjerministrs 14. janvārī paziņoja par izveidoto pagaidu valdību, kuras sastāvā ir 28 ministri. Pirmajos *CNDD* paziņojumos šī valdība tika prezentēta kā pilsoniska valdība. Taču patiesībā tās sastāvā ir 10 militārpersonas (lielākoties *CNDD*

¹ Šī persona parasti tiek uzskatīta par 2008. gada maijā notikušās armijas sacelšanās plānotāju un 2008. gada decembra apvērsuma galveno organizētāju. Vairākos avotos *Claude Pivi* ir minēts kā narkotiku tirdzniecības videi tuvu stāvošs cilvēks.

locekļi)², tostarp galveno jomu ministri — tieslietu, drošības, aizsardzības un tirdzniecības un finanšu ministri. Četras galveno jomu ministrijas ir tieši pakļautas republikas prezidentam (valsts aizsardzības, būvniecības/zemes izmantošanas plānošanas, finanšu un īpašo pakalpojumu/narkotiku apkarošanas³ ministrijas). Ministru sarakstā nav iekļauts neviens politisko partiju, arodbiedrību vai pilsoniskās sabiedrības pārstāvis. Vienlaicīgi ar šo iecelšanu amatos *CNDD* priekšsēdētājs teica „programmatisku runu”, paziņojot par vairākām reformām, lai atjaunotu valsts ekonomiku, morāli pozitīvi ietekmētu sociālo dzīvi un modernizētu pārvaldi, jo īpaši, veicot pasākumus tādās jomās kā ūdens un elektroenerģijas apgāde, nodarbinātība, monetārā politika, nodokļi, nodrošinātība ar pārtiku, valsts finanses, kalnrūpniecības nozares pārvalde un korupcijas apkarošana. „Programmatiskajā runā” nekas netika minēts par demokrātisku pārejas procesu. Pēc tam *CNDD* priekšsēdētājs izveidoja *juridisko padomi un valsts ekonomikas stratēģisko nozaru revīzijas un uzraudzības komiteju*.

ES, Āfrikas Savienība (ĀS), Rietumāfrikas Valstu Ekonomikas Kopiena (RVEK), Amerikas Savienotās Valstis un Nigērija ir nosodījušas vardarbīgu varas pārņemšanu un aicinājušas *CNDD* atjaunot konstitucionālo kārtību. Gvineja ir izslēgta no Āfrikas Savienības, RVEK un Starptautiskās Frankofonijas organizācijas. Amerikas Savienotās Valstis ir pārtraukušas sadarbību, izņemot humāno palīdzību un pasākumus pārejas veicināšanai, un pieprasījušas pagaidu valdībai publicēt vēlēšanu norises datumus. Turpretim Lībija, Senegāla, Mauritānija un Gambija ir atzinīgi novērtējušas jauno režīmu. RVEK kā starpnieks ir uzsākusi sarunas ar militāro režīmu, lai paātrinātu pāreju. Āfrikas Savienība, ANO, Francija un Eiropas Savienība ir veikušas arī misijas ar vienu un to pašu mērķi — nepieciešamību nodrošināt vēlēšanu rīkošanu tuvākajā nākotnē un ievērot demokrātijas principus.

2. SECINĀJUMI SAISTĪBĀ AR 2009. GADA 14.-16. JANVĀRĪ NOTIKUŠO NOVĒROŠANAS MISIJU (96. PANTS)

Šo izpētes misiju veica jau uzsākto apspriežu ietvaros, pamatojoties uz Kotonū nolīguma 96. pantu, un tās galvenais mērķis bija izpētīt jauno politisko situāciju pēc militārā apvērsuma, lai ierosinātu piemērotus turpmākos pasākumus, jo īpaši saistībā ar iespējamām jaunām apspriedēm saskaņā ar 96. pantu. Misijas rīkošanā un veikšanā piedalījās ĀS un RVEK. Misijas secinājumus var apkopot šādi:

- bažas par pučistu nodomiem un viņu patieso vēlmi veikt demokrātisku pāreju;
- neskaidrības par *CNDD* iekšējo saliedētību un paaugstināts risks saistībā ar iekšējām grūtībām vai jauna valsts apvērsuma risks;
- politisko partiju, arodbiedrību un pilsoniskās sabiedrības arvien mazāka uzticība *CNDD* paustajiem nodomiem un pakāpeniska iespēju samazināšana saistībā ar pāreju uz demokrātiju;
- liela kavēšanās vēlētāju reģistrācijas procesā;

² Jāatzīmē, ka ģenerālis *Toto Camara* un pulkvedis *Konaté* saglabāja savus amatus. Kapteinis *Pivi*, kurš vairs nebija iekļauts ministru sarakstā, tika atkārtoti apstiprināts ar dekrētu.

³ *CNDD* priekšsēdētājs skaidro, ka Finanšu ministrijas pakļaušanu prezidentam var pamatot ar nepieciešamību cieši uzraudzīt valsts izdevumus un Būvniecības/zemes izmantošanas plānošanas ministrijas pakļaušanu — ar nepieciešamību nodrošināt kontroli pār valsts zemes pārdošanu un valsts līgumu piešķiršanu būvniecības jomā. Šo ministriju pašreizējos pakalpojumus *CNDD* priekšsēdētājs neuzskata par pietiekami uzticamiem. Paradoksāli, taču Kalnrūpniecības ministrija nav pakļauta prezidentam.

- cilvēktiesību situācijas straujas pasliktināšanās (arodbiedrību darbību un politisko darbību pārtraukšana, bruņoto spēku personāla vardarbība, „raganu medību” risks) un Gvinejas iedzīvotāju reakcijas (demonstrāciju) risks;
- visu finanšu iestāžu, centrālās bankas, finanšu un muitas ministrijas pakāpeniska pakļaušana huntas kontrolei, kas var radīt ekonomikas sasalšanu vai ekonomiskās darbības palēnināšanos;
- sarežģīti pārejas jomas tehniskie un darbības apstākļi, kā arī neskaidrības par tās organizēšanu. Neraugoties uz to, daži konverģences punkti ļauj noteikt iespējamās pārejas kritērijus;
- svarīgi ir saglabāt spiedienu uz *CNDD* un pēc iespējas ātrāk rīkot apspriežu sanāksmes saskaņā ar Kotonū nolīguma 96. pantu.

3. KOMISIJAS PRIEKŠLIKUMS

Komisija piekrīt prezidentūras 2008. gada 31. decembra deklarācijai, kurā ir nosodīts varas varmācīgas pārņemšanas princips, un aicina Gvineju pēc iespējas īsā laikā un konsensa gaisotnē sākt miermīlīgu, organizētu un demokrātisku pāreju, lai iespējami ātrāk atjaunotu iestāžu normālu darbību, jo īpaši, rīkojot prezidenta un parlamenta vēlēšanas. Komisija apliecina gatavību atbalstīt RVEK un ĀS pasākumus, lai paātrinātu pārejas procesu, jo īpaši, palīdzot rīkot minētās vēlēšanas.

Kotonū 2000. gada 23. jūnijā parakstītā un Luksemburgā 2005. gada 25. jūnijā pārskatītā ĀKK un EK partnerattiecību nolīguma 9. panta 2. punktā tika noteikti galvenie elementi, uz kuriem balstās šīs partnerattiecības. Demokrātijas principu ievērošana, tiesiskums un cilvēktiesības ir pušu iekšpolitikas un ārpolitikas pamatā, un tie ir būtiski nolīguma elementi. Ņemot vērā šo pantu un apstākļus, kādos militārā hunta sagrāba varu Gvinejā, Komisija konstatē īpaši smagu un acīmredzamu šo pamatelementu pārkāpumu un uzskata šo situāciju par īpašas steidzamības gadījumu minētā nolīguma 96. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē. Tādējādi tā uzskata par nepieciešamu uzsākt apspriedes ar amatpersonām, kuras ir pie varas Gvinejā, lai izskatītu šīs krīzes iespējamās risinājumus ar mērķi atjaunot konstitucionālo kārtību. Šīs apspriedes notiks saskaņā ar pārskatītā Kotonū nolīguma 96. pantu un koncentrēsies uz pārejas jomas orientējošo plānu apspriešanu ar attiecīgajām iestādēm, jo īpaši, sniedzot precizējumus par:

- visu pušu (*CNDD*, valdības, politisko partiju, arodbiedrību un pilsoniskās sabiedrības) vienošanos par pārejas posmiem;
- Nacionālās pārejas posma padomes izveidi, par kuru panākta vienošanās un kurai ir konstitucionālas asamblejas pilnvaras un tiesības;
- tiesiskā regulējuma (konstitūcijas un vēlēšanu likumu) atjaunināšanu⁴;
- brīvu un pārredzamu parlamenta un prezidenta vēlēšanu rīkošanu līdz 2009. gada beigām;
- grafiku katram orientējošā plāna posmam.

Cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanu, steidzami pievēršoties personu brīvības un drošības jautājumam, vārda brīvībai un spīdzināšanas metožu un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības izmantošanas novēršanai, uzskatīs par pārejas posma būtisku elementu.

⁴ Tas ietver vēlēšanu reģistrācijas procesu un tāda vēlēšanu reģistra izveidi, kuram visas ieinteresētās personas var uzticēties.

Šāds dialogs sniegs iespēju Gvinejā valdošajai militārajai huntai precizēt tās nodomus un ierosinājumus par krīzes situācijas atrisināšanu un Eiropas Savienībai noteikt, kādā veidā, pamatojoties uz šo dialogu, tā varētu atbalstīt iniciatīvas, kas būtu saskaņā ar pārskatītā Kotonū nolīguma 9. panta 2. punkta principiem.

Šo iemeslu dēļ Komisija ierosina Padomei uzaicināt Gvinejas Republiku uz apspriedēm, piemērojot pārskatītā Kotonū nolīguma 96. pantu saskaņā ar šeit pievienotās vēstules projektu.

PIELIKUMS

Briselē,

Gvinejas Republikas pagaidu valdības
premjerministram

Conakry
Gvineja

PROJEKTS

Godātais premjerministra kungs!

Eiropas Savienības prezidentūra 2008. gada 31. decembra deklarācijā par Gvinejā notikušo valsts apvērsumu puda visstingrāko nosodījumu jebkādi varmācīgai varas pārņemšanai un aicināja Gvineju pēc iespējas īsā laikā un konsensa gaisotnē sākt miermīlīgu, organizētu un demokrātisku pāreju, lai iespējami ātrāk atjaunotu iestāžu normālu darbību, jo īpaši, rīkojot prezidenta un parlamenta vēlēšanas.

Eiropas Savienības prezidentūra šajā deklarācijā apliecina gatavību atbalstīt RVEK un ĀS pasākumus, lai paātrinātu pārejas procesu, jo īpaši, palīdzot rīkot minētās vēlēšanas.

Piemērojot Kotonū nolīguma 96. panta 2. punkta b) apakšpunktu un uzskatot, ka ir noticis smags un acīmredzams minētā nolīguma 9. pantā noteikto pamatelementu pārkāpums, mums ir tas gods Kopienas un ES dalībvalstu vārdā uzaicināt Jūsu valsti uz apspriedēm, lai, kā to paredz nolīgums, padziļināti izskatītu situāciju un vajadzības gadījumā sniegtu atbalstu tās atrisināšanā. Šīs apspriedes notiks saskaņā ar pārskatītā Kotonū nolīguma 96. pantu un koncentrēsies uz pārejas jomas orientējošo plānu apspriešanu ar attiecīgajām iestādēm, balstoties cita starpā uz šādiem posmiem un ar tiem saistīto grafiku:

- visu pušu (*CNDD*, valdības, politisko partiju, arodbiedrību un pilsoniskās sabiedrības) vienošanās par pārejas posmiem;
- Nacionālās pārejas posma padomes izveide, par kuru panākta vienošanās un kurai ir konstitucionālas asamblejas pilnvaras un tiesības;
- tiesiskā regulējuma (konstitūcijas un vēlēšanu likumu) atjaunināšana⁵;
- brīvu un pārredzamu parlamenta un prezidenta vēlēšanu rīkošana pirms 2009. gada beigām;
- grafiks katram orientējošā plāna posmam.

Cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanu, steidzami pievēršoties personu brīvības un drošības jautājumam, vārda brīvībai un spīdzināšanas metožu un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības izmantošanas novēršanai, uzskatīs par pārejas posma būtisku elementu.

Mēs ierosinām tuvākajā laikā organizēt šīs apspriedes Eiropas Savienības Padomes ēkā Briselē, kopīgi vienojoties par to norises datumu. Šīs apspriedes ļaus Gvinejai sniegt precizējumus saistībā ar steidzamu un miermīlīgu atgriešanos pie demokrātijas pastāvošās tiesiskās sistēmas ietvaros, pilnībā ievērojot konstitūciju, un noteikt piemērotus pasākumus šīs pārejas nodrošināšanai.

⁵ Tas ietver vēlēšanu reģistrācijas procesu un tāda vēlēšanu reģistra izveidi, kuram visas ieinteresētās personas var uzticēties.

Ar cieņu

Padomes vārdā —

Komisijas vārdā —

Kopijas: ĀKK un ES Ministru padomes prezidentūra
ĀKK Vēstnieku komitejas prezidentūra
ĀKK valstu grupas ģenerālsēkretariāts